

EESTI TEADUSTE AKADEEMIA
ESTONIAN ACADEMY OF SCIENCES
ENERGEETIKAKOMISJON

KOOSOLEKU PROTOKOLL nr 2/2018 (61)

Tallinn

Algus kell 14.00, lõpp kell 16.45

26. september 2018

Juhatas Arvi Hamburg
Protokollis Siiri Jakobson

Koosolekust võtsid osa komisjoni liikmed: Arvi Hamburg, Tiit Kallaste, Enn Lust, Leo Mõtus, Leevi Mölder, Arvo Ots, Anto Raukas, Mati Valdma, Andres Öpik

Puudusid: Ando Leppiman, Ülo Rudi, Andres Siirde, Mihkel Veiderma

Külalised: Jaanus Uiga (majandus- ja kommunikatsiooniministeerium), Ain Laidoja (Eesti Vesinikuühing), Tõnu Karu

Päevakorras:

- 1. IPS/UPS sünkroonalast lahkumine, BRELL -ist väljaastumine ning liitumine UCTE sünkroonalaga. Informatsioon põhjustest, oodatav seisund, ettevalmistamise käik, teostatud uuringute järeldused, hetkeseis ja ohud. Jaanus Uiga.**
- 2. Vesinikuenergeetika seisust ja võimalustest. Enn Lust, Ain Laidoja, Tõnu Karu**
- 3. TA energeetikanõukogu põhikirjamuudatused. Arvi Hamburg**
- 4. Energeetikakomisjoni istungite kava. Arvi Hamburg**

P1. IPS/UPS sünkroonalast lahkumine, BRELL -ist väljaastumine ning liitumine UCTE sünkroonalaga. Ettekandega “Balti elektrisüsteemide sünkroniseerimine” esines Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi energeetikaosakonna ekspert Jaanus Uiga (vaata ettekannet, lisa 1)

Hr Uiga andis ülevaate sünkroniseerimise variantidest, tehtud ettevalmistusest, poliitilistest kokkulepetest ja võimalikust ajakavast. Ettekandest selgus, et sünkroniseerimine UCTE kavatsetakse ellu viia ühe kaheaheelalise 400 kV liini ja sünkroonkompensatorite abil. Energiakaubanduse toimimiseks ja arendamiseks paigaldatakse alaisvoolu maakaabel Leedust Poola.

Energeetikakomisjoni liikmed esitasid hulgaliselt küsimusi ja väljendasid kahtlust kavandatud sünkroniseerimise tehnilise ja majandusliku põhjendatuse suhtes.

Komisjoni liikmed mõistavad, et BELL-ist lahkumise põhjus on poliitiline, kuid sooviksid siiski välispoliitika ekspertide adekvaatset riskihinnangut.

Diskussiooni allikas ja vastuseta küsimused on sünkroniseerimise tehniline teostus ühe vahelduvvoolu liini LitPol kaudu, elektri bilansi tagamise hind ja kokkuvõttes varustuskindluse tase.

Lähtudes diskussioonis üleskerkinud küsimustest pöörduv TA energeetikakomisjon majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi poole palvega leida vastus järgmistele küsimustele:

1. Mis on inertsivõimsus 17 100 MW?

* Millised on lähtetingimused?

* Kuidas tulemuseni jõuti?

2. Kas on koostatud riskianalüüs tänase seisundi kui ka planeeritavas sünkroonallas töötamise kohta?

3. Kas on mudelleeritud ühe kaheaheelalise vahelduvvoolu liiniga ja sünkroonkompensaatoritega Balti riikide elektrisüsteemide sünkroontöö UCTE-ga, millised on tulemused?

4. Kuidas tagatakse vahelduvvoolu liini tööst väljasoleku ajal Balti Elektrisüsteemi töökindluse tase ja maandatakse riske?

5. Kust võetakse bilansivõimsust, sealhulgas tipukatet põlevkivi võimsuste vähenemise tingimustes?

6. Kus, millal ja milliste investeeringutega ehitatakse uusi genereerivaid ja kiireltkäivituvaid tootmisüksusi (kas on regionaalne plaan)?

7. Milliseks kujuneb bilansi tagamise hind?

8. Kas reguleerimisvõimsuse vajaduse hinnang regioonis on olemas (korrelatsioonis mittejuhitavate tootmisüksuste evitamise kava/visiooniga)?

9. Kas sünkroniseerimine ja EL efektiivsuse direktiivi eeldatav üheaegne rakendus on jõukohane?

10. Kas on olemas pikaajalisi plaane –EL territooriumi erinevate sünkroonallade ühendamise kavast ja Balti riikide ühendussidemete tugevdamise visioone?

11. Millises seisundis on külmutatud Vene Föderatsiooni elektrisüsteemi Euroopa osa liitumine UCTE sagedusalaga?

12. Kuidas maandame/minimiseerime riskid kui „vene pool“ järgmisel aastal realiseerib ise meie soovi – lahtiühendamise?

Otsus: Energeetikakomisjon jääb varasema seisukoha juurde protokoll nr 1/2017 (56), 24. aprill 2017.

Komisjoni liikme Ando Leppimani eriarvamus: “Ei nõustu otsusega jääda energeetikakomisjoni varasema seisukoha juurde (protokoll nr1/2017 (56), 24. aprill 2017).

P2. Vesinikuenergeetika seisust ja võimalustest andis ülevaate Enn Lust. Teda täiendasid Ain Laidoja (Eesti Vesinikuühing) ja Tõnu Karu (vaata lisa 2)

Akadeemik Enn Lust tegi põhjaliku ettekande vesinikenergeetika tänasest seisust ja tulevikuvõimalustest. Kaasettekanne Ain Laidoja ja täiendused Tõnu Karu.

Komisjoni liikmed veendusid vesiniku kui energiakandja kasutusvõimalustes tulevikus. Kiiremat vesinikenergeetika arengut on oodata transpordikütusena.

Komisjoni seisukoht:

Vesinikutehnoloogia rakendamine tulevikus, sh kliimapoliitika eesmärkide täitmisel omab arvestatavat potentsiaali.

P3. TA energeetikanõukogu põhikirjamuudatused

A. Hamburg informeeris TA energeetikanõukogu muutmisest TA energeetikakomisjoniks. Komisjoniks muutumine tuleneb akadeemia juhatuse otsusest laiendada akadeemia väljundit läbi komisjonide. Komisjon on valdkondlike küsimuste analüüsi ja sünteesi organ. Edaspidi on meil vaja ajakohastada ka komisjoni põhikirja.

3.1 Paluda komisjoni liikmetel esitada ettepanekuid energeetikakomisjoni põhikirja eelnõusse.

3.2 Põhikirja eelnõu heakskiitmine energeetikakomisjoni istungil 2018. aastal.

P4. Energeetikanõukogu istungite kava 2018. aasta lõpuni.

Lepiti kokku, et 2018. aastal on veel energeetikakomisjoni kaks istungit:

- oktoobris põlevkivitööstuse keskkonna jalajälg
- novembris väljasõiduistung taastuenergia ettevõttesse

Koosoleku juhataja

Arvi Hamburg

Koosoleku protokollija

Siiri Jakobson

Protokolli lisa 1 ja lisa 2